

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 15.10.2010
KOM(2010) 562 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**o provádění strategie Společenství pro dioxiny, furany a polychlorované bifenyly
(KOM(2001) 593) – třetí zpráva o dosaženém pokroku**

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU

o provádění strategie Společenství pro dioxiny, furany a polychlorované bifenyly (KOM(2001) 593) – třetí zpráva o dosaženém pokroku

1. Souvislosti

Dioxiny, furany a polychlorované bifenyly (PCB) tvoří skupinu toxických a stabilních chemických látek, které ohrožují lidské zdraví a životní prostředí. Jakmile se tyto organické znečišťující látky dostanou do životního prostředí, přetrvávají po desetiletí v půdě, ve vodách a v atmosféře a zůstávají hrozbou ještě dlouho po zastavení jejich úniku. Mohou způsobit poškození imunitního, nervového a endokrinního systému a reprodukčních funkcí a rovněž existuje podezření, že způsobují rakovinu. Nejvíce jsou vlivu těchto látek vystaveny lidské plody a novorozenci. Veřejnost, politiky a vědce velmi znepokojují negativní účinky těchto látek na lidské zdraví a na životní prostředí při dlouhodobé expozici i velmi malému množství těchto chemických látek.

Zejména prostřednictvím kontroly zdrojů průmyslových emisí a díky strategiím zaměřeným na snížení přítomnosti těchto látek v potravinách a krmivech již bylo dosaženo všeobecného snížení úniku dioxinů, furanů a PCB do životního prostředí a rovněž byla omezena míra, v jaké je těmto látkám vystaven člověk. V období od roku 1990 do roku 2007 byly v Evropské unii o 80 % sníženy průmyslové emise nově vytvořených dioxinů, furanů a PCB¹. Mezi hlavní zdroje emisí patří domácí spalovací zařízení, jež se na celkových emisích podílí 22 %², zatímco zbývající emise pocházejí z celé řady nejrůznějších průmyslových a neprůmyslových zdrojů. Za účelem dalších snížení je třeba lépe prozkoumat místní zdroje a zdá se, že v této oblasti by byla prospěšnější opatření na regionální a/nebo místní úrovni.

Aby byl snížen příjem uvedených látek člověkem, je nutné snížit jejich hladinu v celém potravinovém řetězci, neboť potraviny jsou pro člověka nejvýznamnějším zdrojem expozice. Dioxiny vypouštěné do ovzduší se mohou například zachytit v půdě a na rostlinách nebo ve vodě, poté se mohou při přijímání potravy dostat do těla zvířat a ryb, kde se akumulují, a takto mohou vstoupit do potravinového řetězce. Opatření ke snížení expozice dioxinům, furanům a PCB proto musí být zaměřena jak na životní prostředí, tak na potraviny a krmiva.

S cílem řešit otázku ohrožení zdraví a životního prostředí v důsledku těchto znečišťujících látek přijala Komise v roce 2001 Sdělení Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, které stanoví strategii Společenství pro dioxiny, furany a polychlorované bifenyly³ (dioxinová strategie). Dioxinová strategie sestává ze dvou částí: první část obsahuje opatření ke snížení přítomnosti dioxinů, furanů a PCB v životním prostředí a druhá část opatření ke snížení jejich přítomnosti v potravinách a krmivech. Rada pro životní prostředí strategii Komise ve všech částech podpořila a vyzvala Komisi, aby podala zprávu o jejím provádění. Komise dne 13. dubna 2004 předložila první zprávu o

¹ Podle informací nahlášených EMEP v rámci Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států.

² <http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/brochure09.pdf>.

³ KOM(2001) 593 v konečném znění, 24. října 2001.

dosaženém pokroku v období 2002–2003⁴ a dne 10. dubna 2007 předložila druhou zprávu o dosaženém pokroku za období 2004–2006⁵. Toto sdělení je třetí zprávou o dosaženém pokroku, která shrnuje opatření přijatá Komisí v dotčených oblastech v letech 2007–2009.

2. Činnosti zaměřené na snížení přítomnosti dioxinů a PCB v životním prostředí

2.1. Příspěvek k mnohostranným dohodám o životním prostředí a jejich provádění

Nařízení (ES) č. 850/2004⁶ o perzistentních organických znečišťujících látkách (dále jen „nařízení“) bylo přijato v dubnu 2004 za účelem provádění Stockholmské úmluvy (dále jen „úmluva“) a Protokolu o perzistentních organických znečišťujících látkách k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států (dále jen „protokol“) v rámci Evropské unie z roku 1998. Nařízení obsahuje ustanovení týkající se výroby, uvádění na trh a používání chemických látek, nakládání se zásobami a odpady a opatření vedoucí k omezení nezáměrných úniků perzistentních organických znečišťujících látek. Kromě toho musí členské státy vypracovat seznamy emisí nezáměrně produkováných perzistentních organických znečišťujících látek, vnitrostátní prováděcí plány a postupy pro monitorování a výměnu informací.

Protokol byl pozměněn na 27. zasedání výkonného orgánu Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států v prosinci 2009. Mezi změny patřily mimo jiné další požadavky na snížení dioxinů, furanů a PCB stanovením mezních hodnot emisí například pro spalovny odpadů, aglomerační závody a sekundární ocelárny. Je třeba poznamenat, že tyto změny jsou již z velké části zakotveny ve stávajících právních předpisech EU. Příznivý dopad těchto změn lze proto očekávat spíše od smluvních stran mimo EU, přičemž ratifikace těchto změn je nezbytná, má-li být v regionu EHK OSN dosaženo dalších snížení.

Článek 12 nařízení vyžaduje, aby členské státy předkládaly každoročně zprávy o skutečné výrobě a používání perzistentních organických znečišťujících látek a každé tři roky zprávy o provádění ostatních ustanovení nařízení. Komise musí zprávy zpracovat a zahrnout je do souhrnné zprávy spolu s informacemi, které získala z registru EPER⁷, registru E-PRTR⁸ a seznamu emisí programu EMEP⁹. První souhrnná zpráva byla vypracována zhotovitelem jménem Komise v roce 2009¹⁰ na základě tříletých zpráv za období 2004–2006 a výročních zpráv za období 2006–2008. Shrnutí souhrnné zprávy a rozbor výsledků dosažených při realizaci prováděcího plánu Společenství¹¹ do konce roku 2009 jsou obsaženy v nedávno vypracované zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě¹². Hlavní závěry zprávy jsou tyto:

⁴ KOM(2001) 240 v konečném znění.

⁵ KOM(2007) 396 v konečném znění.

⁶ Úř. věst. L 229, 29.6.2004, s. 5.

⁷ EPER (Evropský registr emisí znečišťujících látek) zřízený rozhodnutím Komise 2000/479/ES.

⁸ E-PRTR (Evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek) zřízený nařízením (ES) 166/2006.

⁹ EMEP (Program spolupráce při monitorování a vyhodnocování dálkového přenosu látek znečišťujících ovzduší v Evropě).

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/pops/index_en.htm. Odpovědnost za obsah nese zhotovitel této zprávy.

¹¹ SEK(2007) 341.

¹² KOM(2010) 514: Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění nařízení (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách v souladu s čl. 12 odst 6 nařízení.

- Požadavky nařízení jsou z větší části splněny, pokud jde o záměrně vyrobené perzistentní organické znečišťující látky. Výroba, uvádění na trh a používání byly postupně zastaveny a byla vypracována evidence skladových zásob.
- Vypracování vnitrostátních prováděcích plánů v souladu s požadavky úmluvy a související vytvoření národních akčních plánů zaměřených na opatření ke zjišťování, popisu a minimalizaci celkové míry úniků nezáměrně produkovaných perzistentních organických znečišťujících látek ještě není dokončeno a řada členských států s ním ani nezačala. Pouze 19 členských států vypracovalo vnitrostátní prováděcí plány a související národní akční plány a předložilo je sekretariátu úmluvy.
- Většina členských států zároveň zavedla monitorování látek PCDD/F a PCB v životním prostředí. Neexistuje však databáze na úrovni EU, která by umožňovala hodnocení časových trendů v životním prostředí, a ani informace poskytované členskými státy nejsou dostatečné pro hodnocení účinnosti politiky na úrovni EU. Je potřeba ucelenější a důkladnější zpracování porovnatelných údajů z monitorování na úrovni EU a zřízení společného informačního systému.

Komise poskytla finanční podporu sekretariátu Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách, aby mohl pokračovat s tvorbou standardizovaného souboru nástrojů pro identifikaci a kvantifikaci úniků dioxinů a furanů (dále jen „soubor nástrojů“). Pomocí tohoto souboru nástrojů je možné určovat zdroje nezáměrných úniků perzistentních organických znečišťujících látek (PCDD/F, PCB a hexachlorbenzenů) a kvantifikovat jejich emise.

V rámci Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států se provádí významné nové šetření s cílem kvantifikovat význam dálkového a mezikontinentálního přenosu perzistentních organických znečišťujících látek, včetně dioxinů, furanů a PCB. Vedoucí úlohy se společně zhostily EU (Evropská komise) a USA (Agentura Spojených států na ochranu životního prostředí) v rámci pracovní skupiny zabývající se problematikou hemisférického šíření znečištění ovzduší. Cílem hodnocení v roce 2010 je poskytnout solidní vědeckou základnu pro budoucí politické vyjednávání, které se bude v rámci Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států, Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a na úrovni jednotlivých členských států zabývat touto skupinou globálních znečišťujících látek. Pracovní skupina dospěla k závěru, že mezikontinentální přenos je sice malého rozsahu, ale přesto významný, a že znečištění nenarušených oblastí, jako je např. oblast arktická, je v plné míře způsobeno přenosem znečišťujících látek z jiných oblastí.

2.2. Vývojové tendence politiky EU v oblasti životního prostředí s ohledem na emise dioxinů, furanů a polychlorovaných bifenyly

Průmyslové emise

K problematice *průmyslových emisí* předložila Komise v prosinci 2007 návrh směrnice o průmyslových emisích¹³, která spojuje směrnici o integrované prevenci a omezování znečištění 2008/1/ES¹⁴ a šest odvětvových směrnic o průmyslových emisích do jediného, jednoznačného a soudržného právního nástroje. Směrnice o průmyslových emisích má vstoupit v platnost ke konci roku 2010 a členské státy by ji měly začít provádět od konce roku

¹³ KOM(2007) 844 v konečném znění.

¹⁴ Úř. věst. L 24, 29.1. 2008, s. 8.

2012. Tyto revidované právní předpisy budou významným přínosem pro životní prostředí a lidské zdraví, neboť se díky nim v celé EU sníží průmyslové emise, včetně emisí dioxinů. Toho bude dosaženo zejména lepším uplatňováním nejlepších dostupných technik (BAT) k předcházení emisím a jejich kontrole. Podmínky povolení pro průmyslová zařízení se budou muset zakládat na závěrech BAT odvozených z referenčních dokumentů BAT (BREF) a přijímaných Komisí po dohodě s členskými státy.

Práce zaměřené na stanovení a aktualizaci BAT pro průmyslové činnosti spadající pod směrnici IPPC pokračují. Při procesu revize dokumentů BREF, jehož cílem je aktualizace těchto dokumentů s použitím nejnovějších informací, byl kladen důraz zejména na to, aby byly ve velké míře zohledněny techniky k předcházení emisím perzistentních organických znečišťujících látek a jejich kontrole. Především z výměny informací v rámci revize dokumentů BREF pro odvětví, jako je výroba železa a oceli, cementu, vápna, oxidu hořečnatého a neželezných kovů, vzešlo velké množství nových informací týkajících se předcházení únikům perzistentních organických znečišťujících látek, zejména PCDD/F, do životního prostředí a jejich kontroly. Tímto způsobem vznikly nové nebo aktualizované závěry o BAT, které pomáhají zlepšovat postupy a podporovat přísnější hodnoty emisí pro uvedené znečišťující látky založené na BAT.

V důsledku úspěšné strategie ke snižování průmyslových emisí došlo během uplynulých desetiletí ke zvýšení relativního podílu *domácích zdrojů na celkových emisích dioxinů*. Komise zahájila výměnu informací¹⁵ s cílem podpořit členské státy v jejich úsilí směřujícím ke snížení emisí dioxinů a zajistit sdílení poznatků a zvýšení informovanosti v rámci celé EU.

Emise do vody

Komise v současnosti provádí podle čl. 16 odst. 4 rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES) přezkum seznamu prioritních látek uvedených v příloze X směrnice, tj. seznamu látek představujících významné riziko pro vodní prostředí nebo prostřednictvím vodního prostředí. Pokud jde o tyto znečišťující látky, měla by být opatření zaměřena na jejich postupné snižování, a pokud jde o prioritní nebezpečné látky, mělo by být cílem zastavení nebo postupné odstranění emisí. Podle článku 8 směrnice 2008/105/ES o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky je při přezkumu nutné zohlednit mimo jiné látky uvedené v příloze III. Patří k nim dioxiny a PCB, jež jsou proto zkoumány s cílem zjistit, zda by měly být zařazeny do seznamu prioritních látek, který má Komise navrhnout na začátku roku 2011.

Emise do půdy

Dioxiny, furany a polychlorované bifenylly usazené v půdě se mohou dostat do potravinového a krmivového řetězce a mohou též kontaminovat vodu. V současnosti neexistují předpisy EU, které by vyžadovaly určení lokalit znečištěných těmito látkami.

V souladu s šestým akčním programem pro životní prostředí přijala Komise v roce 2006 Tematickou strategii pro ochranu půdy, jež zahrnovala návrh rámcové směrnice o půdě. Cílem návrhu je kromě jiného určit v rámci EU pomocí víceúrovňového postupu lokality znečištěné příslušnými nebezpečnými látkami, včetně dioxinů, furanů a polychlorovaných bifenylů. Po určení těchto lokalit by členské státy měly za úkol provést v souladu se sanační strategií stanovenou na vnitrostátní úrovni sanaci těchto znečištěných lokalit. Legislativní

¹⁵ <http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/report09.pdf>,
<http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/brochure09.pdf>

postup tohoto návrhu se v současnosti pozastavil. Dokud tato směrnice nebude přijata, nebude v rámci EU existovat povinnost určovat lokality znečištěné nebezpečnými látkami (včetně dioxinů, furanů a polychlorovaných bifenyly) a zajišťovat jejich sanaci.

Odstraňování PCB a PCT

V souladu se směrnicí 96/59/ES¹⁶ o odstraňování PCB a PCT usilují členské státy nadále o odstranění PCB a zařízení, která jimi byla znečištěna. Po uplynutí lhůty Komise ověří provádění tohoto ustanovení a vydá zprávu.

3. Činnosti zaměřené na snížení přítomnosti dioxinů a PCB v potravinách a krmivech

3.1. Integrovaný přístup k právním předpisům v oblasti potravin a krmiv s cílem snížit přítomnost dioxinů, furanů a PCB v potravinovém řetězci

Od roku 2002 jsou v právu EU zakotveny předpisy o maximálních a intervenčních prahových hodnotách dioxinů a furanů v potravinách a krmivech a od roku 2006 hodnoty pro dioxiny, furany a PCB s dioxinovým efektem¹⁷.

Ke stanovení současných intervenčních a maximálních prahových hodnot se použily faktory ekvivalentní toxicity (TEF) stanovené Světovou zdravotnickou organizací (WHO) v roce 1998. Poté, co WHO v roce 2005 přezkoumala faktory ekvivalentní toxicity (TEF) dioxinů a PCB s dioxinovým efektem, byl v roce 2007 zahájen přezkum současných maximálních prahových hodnot pro dioxiny a PCB s dioxinovým efektem v potravinách a krmivech. V tomto přezkumu musí být zohledněny nejen změny vyplývající z používání nových hodnot TEF, nýbrž také nové poznatky týkající se výskytu dioxinů, furanů a PCB s dioxinovým efektem a dosaženého snížení přítomnosti těchto látek v potravinách a krmivech.

Pro tento přezkum shromáždil Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) všechny dostupné údaje o výskytu, přičemž využil nové hodnoty TEF z roku 2005 a porovnal tyto údaje s hodnotami TEF z roku 1998. Tyto údaje jsou obsaženy ve zprávě o výsledcích monitorování koncentrace dioxinů v potravinách a krmivech¹⁸. Údaje uvedené v této zprávě jsou základem pro diskusi s odborníky z členských států v rámci výboru odborníků „Perzistentní organické znečišťující látky v potravinách“, pracovní skupiny Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat, sekce zabývající se toxikologickou bezpečností potravinového řetězce. Diskuse o nových maximálních a intervenčních prahových hodnotách budou pokračovat pravděpodobně do konce roku 2010.

¹⁶ Úř. věst. L 243, 24.9.1996, s. 31.

¹⁷ Pro oblast krmiv: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/32/ES o nežádoucích látkách v krmivech ve znění směrnice Komise 2006/13/ES ze dne 3. února 2006, pokud jde o dioxiny a PCB s dioxinovým efektem (Úř. věst. L 32, 4.2.2006, s. 44).

Pro oblast potravin: nařízení Komise (ES) č. 1881/2006 ze dne 19. prosince 2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách (Úř. věst. L 364, 20.12.2006, s. 5) a doporučení Komise 2006/88/ES ze dne 6. února 2006 o snižování přítomnosti dioxinů, furanů a PCB v krmivech a potravinách (Úř. věst. L 42, 14.2.2006, s. 26).

¹⁸ Evropský úřad pro bezpečnost potravin; Results of the monitoring of dioxin levels in food and feed (výsledky monitorování koncentrace dioxinů v potravinách a krmivech). EFSA Journal 2010; 8(3):1385 [35 pp.]. doi:10.2903/j.efsa.2010.1385. K dispozici na internetové stránce:

<http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/1385.pdf>.

Ukázalo se však, že na základě dostupných údajů nelze provést přesnou analýzu vývojových trendů. Doporučuje se proto v rámci celé EU provádět průběžné namátkové testování dostatečného počtu vzorků ze všech skupin potravin a krmiv s cílem zajistit přesné hodnocení přítomnosti dioxinů a PCB s dioxinovým efektem a předložit spolehlivé vyhodnocení expozice těmto látkám.

Komise již ve spolupráci s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin zahájila iniciativy za účelem zlepšení postupu shromažďování a hlášení údajů a Evropský úřad pro bezpečnost potravin vypracoval pro hlášení údajů o dioxinech a PCB společný formát¹⁹.

Pokud jde o PCB bez dioxinového efektu, provedl Evropský úřad pro bezpečnost potravin hodnocení rizika přítomnosti PCB bez dioxinového efektu v potravinách a krmivech na zdraví lidí a zvířat²⁰. Vzhledem k různým zdrojům kontaminace, odlišným místům původu potravin a krmiv, jakož i různým výrobním metodám a podmínkám lze jednoznačné souvislosti mezi přítomností PCB bez dioxinového efektu a dioxinů a PCB s dioxinovým efektem zjistit pouze příležitostně ve zvláštních, dobře vymezených případech kontaminace nebo v zeměpisně vymezených oblastech.

Potraviny a krmiva obsahující vysoké koncentrace PCB bez dioxinového efektu zpravidla obsahují též vysoké koncentrace PCB s dioxinovým efektem, jakož i dioxiny a furany. Za těchto okolností budou stávající opatření pro řízení rizik zaměřená na snížení přítomnosti PCB s dioxinovým efektem, jakož i dioxinů a furanů v potravinách a krmivech zřejmě schopna ochránit spotřebitele a zvířata rovněž před vysokou expozicí PCB bez dioxinového efektu.

V určitých případech, jako např. při kontaminaci směsí nízko chlorovaných PCB, kde by mohla být vysoká koncentrace PCB bez dioxinového efektu, zároveň však nízká koncentrace dioxinů, furanů a PCB s dioxinovým efektem, nemohou opatření pro snížení přítomnosti dioxinů, furanů a PCB s dioxinovým efektem zaručit ochranu obyvatelstva před potravinami s vysokou koncentrací PCB bez dioxinového efektu.

Evropský úřad pro bezpečnost potravin proto doporučuje pokračovat v úsilí o snížení koncentrace PCB bez dioxinového efektu v potravinách a krmivech.

S přihlédnutím k závěrům tohoto hodnocení rizik byly zahájeny diskuse na téma stanovení závazných hodnot pro PCB bez dioxinového efektu v potravinách a krmivech. S odborníky z členských států již bylo dohodnuto stanovení maximálních úrovní pro PCB bez dioxinového efektu na základě sumy 6 indikátorů PCB bez dioxinového efektu (PCB 28, 52, 101, 138, 153 a 180) a využít k tomu nejnovější údaje o výskytu. Evropský úřad pro bezpečnost potravin shromáždil a sestavil přehled existujících údajů o výskytu PCB bez dioxinového efektu v potravinách a krmivech. Diskuse o maximálních a intervenčních prahových hodnotách pro PCB bez dioxinového efektu v potravinách s krmivech by měly pokračovat do konce roku 2010.

3.2. Řízení závažného případu kontaminace dioxiny a PCB

V prosinci 2008 byly při rutinní kontrole řady kontaminantů v potravinovém řetězci prováděné irskými úřady zjištěny zvýšené koncentrace polychlorovaných bifenylnů (PCB) ve

¹⁹ <http://www.efsa.europa.eu/en/datexdata/docs/ReportingFormatDioxinPCBs.xls>.

²⁰ <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/284.pdf>.

vepřovém mase pocházejícím z Irska. Vzhledem k tomu, že tyto zvýšené koncentrace PCB mohou být indikátorem nepřijatelné kontaminace dioxiny, byla neprodleně zahájena další šetření za účelem stanovení obsahu dioxinů a zjištění možného zdroje kontaminace. Výsledky analýz potvrdily přítomnost velmi vysokých koncentrací dioxinů ve vepřovém mase.

Jako zdroj bylo zjištěno nastrované staré pečivo z pekárenských odpadů. Ke kontaminaci došlo na základě přímého ohřevu, během něhož se spaliny dostaly do přímého kontaktu s materiálem, který měl být vysušen. Použité palivo bylo zjevně kontaminováno transformátorovým olejem PCB, což mělo po skončení procesu spalování za následek vysokou koncentraci dioxinu ve spalinách, jež se usadily na vysušeném materiálu.

Členské státy byly vyzvány, aby pro podniky činné v odvětví krmiv a potravin zřídily na základě stávajících právních nástrojů přísný monitorovací systém a aby v jeho rámci prováděly náležité kontroly.

4. Výzkumné činnosti

S cílem doplnit chybějící znalosti o dioxinech, furanech a PCB, jakož i o dalších látkách, byla podle šestého a sedmého rámcového programu pro výzkum financována řada výzkumných projektů, jež se zaměřují na expozici, biologické monitorování, vlivy na zdraví a na zlepšení toxikologického hodnocení dioxinů. Tyto látky rovněž zkoumá Společné výzkumné středisko v těchto oblastech:

- Vypracování faktorů emisí PCDD/F na podporu monitorování Stockholmské úmluvy o perzistentních organických znečišťujících látkách.
- Hodnocení obsahu dioxinů v mléčném tuku jako vhodného indikátoru pro integrované monitorování životního prostředí/expozice.
- Koncentrace PCDD/F a PCB v půdě jako funkce metod využívání půdy.
- Průzkum specifických znečišťujících látek povodí na podporu rámcové směrnice o vodě – dioxiny a furany v Labi, Dunaji a jejich přítocích.
- Určení zdrojů vysokých koncentrací PCDD/F v ovzduší v nových členských státech. Podpora rozšíření EU.
- Chování PCDD/F a perzistentních organických znečišťujících látek na rozhraní ovzduší a vody.
- Monitorování koncentrací PCDD/F a jiných perzistentních organických znečišťujících látek v atmosféře na pevnině a na moři.

5. Závěry

Celkového cíle dioxinové strategie spočívajícího ve vypracování integrovaného přístupu ke snížení přítomnosti dioxinů, furanů a PCB v životním prostředí, jakož i v krmivech a potravinách, bylo do značné míry dosaženo tím, že během uplynulých dvou desetiletí byly sníženy průmyslové emise těchto znečišťujících látek o přibližně 80 %. Díky revidovaným právním předpisům v oblasti průmyslových emisí by tyto emise měly i nadále klesat.

Zbývajícím zdroji dioxinů, furanů a polychlorovaných bifenyly jsou z velké části malá průmyslová zařízení a neprůmyslová odvětví a zdá se, že tyto zdroje budou účinněji odstraňovány pomocí opatření na úrovni jednotlivých členských států a na regionální a místní úrovni.

Některé oblasti, v nichž je zapotřebí provést další analýzy, se týkají lepšího porozumění výskytu dioxinů v potravinách a krmivech a sekundárních úniků z půd a vody kontaminovaných lokalit.